

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVANSKE MLADINE

Vojna za mir

Če pazljivo zasledujemo izjave obeh vojnih taborov, nam ne more uiti dejstvo, ki je obema nasprotnikoma skupno in ki načinja zelo važen moralni in psihološki moment. Oba tabora poudarjata namreč, da se ne borita proti narodom kot takim, ampak da gre tu za borbo dveh sistemov in da so narodi le v toliko prizadeti, kolikor so navezali svoj obstoj in samostojnost na določen sistem. Seveda je vprašanje, ali ni tako borba proti plutokraciji kakor borba proti totalitarnim režimom le nekako dobro preračunano opravičilo, ker mislim,

da je vpliv plutokracije še vedno manjše zlo od vojne. Toda to je postranskega pomena in prepuščeno svobodni presoji. Danes nas zanima samo vprašanje: ali je možno boriti se za koristi nekega naroda z vojno proti tistemu narodu? Ali je mogoče pričeti vojno in jo opravičiti s trditvijo, da bo po tej vojni nastopil mir, ki bo trajal zelo, zelo dolgo? To so vprašanja, ki se nam postavljajo vsak dan in vendar nanja še nismo odgovorili.

Zgodovina nam odgovarja pritrdilno. Poglejmo samo Združene države Severne Amerike. Secesijska vojna v letu 1865 je prinesla zmago pozitivnim silam in umirila ves kontinent. Ne trdim, da je danes položaj isti in da bi jutrišnja zmaga enega ali drugega pomenila stoleten mir, ker stoji izven konflikta še nekaj držav, ki bi mogle z vso težo svoje neizrabljene obožene sile ponoviti leto 1939, istočasno pa lahko trdim, da smo se prav s sedanjo vojno,

približali možnosti obstoja trajnejšega miru. Bili smo priče, da je skušala Antante Cordiale ohraniti mir za vsako ceno, da pa je ta cena tako zelo poskočila, da sta zahodna zaveznika sprejela »vojno za mir«, ki sta jo smatrala za manjše zlo. Vidimo torej, da je vojna za mir, čeprav zveni zelo paradokсно, opravičena, ker ščiti kljub svoji grozovitosti vrednote človeštva, ki bi bile kljub »miru« obsojene na smrt.

Ostane nam še vprašanje, ki smo si ga zastavili kot prvo: ali je mogoče vsiliti narodu vojno in ga istočasno prepričevati, da borba ni naperjena proti njemu, ampak proti oblastnikom kot nosilcem narodu škodljivega sistema?

Tudi v odgovoru na to vprašanje bomo prišli do skoraj istih zaključkov. Vrednote človečanstva si slede v nekaki hierarhiji in borba za višjo dovoljuje, da se začasno omeji ali tudi oškoduje nižja. Če se torej ta ali oni tabor resnično bori za novo Evropo z vso voljo pravičnosti in končnega sodelovanja, bo Evropa oživila in vojna za narode pa čeprav proti njim je opravičena.

M. G.

Našim barvarjem!

»Naši volji« se pač ni treba braniti proti poziksum, s katerimi hočejo gotovi ljudje izrabljati posamezne njene članke ali iz njenih člankov iztrgane izraze za dokaz nekega protinarnodnega oz. protidržavnega stališča. Dosedanji letniki »Naše volje« so najboljši dokaz tiste jugoslovenske črte, ki je izključno merodajna za njeno smer.

Ne bi se torej spuščali v polemiko z onimi našimi tovariši, ki si kot »mladi borci« laste nekak monopol v ocenjevanju pravilnosti oz. nepravilnosti postopanja vseh drugih ter si domišljajo, da lahko ex cathedra sodijo in obsodijo. Naj imajo svoje veselje, naj si domišljajo, da se bo zaustavil ves svetovni razvoj — če ne že pred našo Jugoslavijo, pa vsaj pred Slovenijo. Želimo jim samo, da njih razočaranje in presenečenje tekom bodočih let ne bo preveliko.

Prav zato, ker vidimo in čutimo posledice današnjega dogajanja v širnem svetu in se zavedamo, da stojimo šele v pričetni dobi največje svetovne borbe, ki je kdaj pustošila po zemeljski obli, smatramo, da so tudi za nas Slovence minuli časi, ko smo lahko z neko naslodo metali drug drugemu v obraz najhujše očitke in največje psovke ter smo drug drugega blatili ne samo pred domačo, marveč tudi pred jugoslovensko in celo tujo javnostjo. Pri vseh narodih, zlasti velikih, vidimo, kako se mase zavedajo usodnosti sedanjih dogodkov in kako se zbirajo okoli svojih nacionalnih voditeljev. Brez ozira na politično in svetovnonazorsko, zlasti pa versko prepričanje skušajo stvoriti veliki in mali narodi čvrsto povezane enote, ker se zavedajo, da bodo mogli samo kot trdne edinice odoleti vsem sedanjim in bodočim nevarnostim.

Samo en primer. Srbi imajo gotovo največje tradicije med nami, Jugoslovenci, saj so si po stoletnih borbah in strahotnih žrtvah izborili sami dve svoji svobodni državi, pa nato po svetovni vojni obe te svobodni državi vzdali kot najmočnejši del njenega temelja v našo skupno kraljevino Jugoslavijo. Čeprav so neprimerno bolj številni kot mi, Slovenci, čeprav so že po tradiciji mnogo bolj odporni in borbeni, so vendar prav v današnjih dneh pokazali vso svojo resnobo, ko kličejo »Srbi na

Skoraj vsak tvoj izdelek prihaja odtod, ker hočeš biti drugim enak. Dolg si nakopavamo zavoljo tort in pečenk: toliko ne izdamo ne za izobrazbo razuma, ne za srce in ne za lepoto.

Emerson

Ali niste rekli, da sem možki in pošten? Resnično, za hlapca nisem rojen. Morda bi rad bil napojen in nasičen, morda bi rad sladko počival pod gospodarjevo streho, ali moje koleno je tako ustvarjeno, da se ne upogne rado; ne uboga, pa če mu sam ukažem.

Ivan Cankar, Hlapci.

okup«. Istoimensko glasilo njih zgodovinske in toliko zaslužne organizacije »Narodne Odbrane« je objavilo v svoji zadnji številki članek »Pod zastavo!«, ki ga v izvlečku objavljamo:

»Edinstvo vseh sinov našega naroda je v današnjih kaotičnih in mračnih časih potrebnejše kot je bilo kdaj. V teh usodnih razmerah se mora slišati glas vsega naroda, glas zedinjenega naroda... Seveda naj o tem zbiranju narodnih sil ne govoričijo samozvanci, ki sta jih goli slučaj ali neka roka izvela na višino, kajti srbski narod zahteva samo resnične voditelje. Stremi za tem, da se združijo vse žive in dinamične sile: politične in nacionalne, znanstvene in prosvetne, gospodarske in kulturne; da se zberejo vsi pomembnejši posamezniki, z eno besedo vse, kar predstavlja nek moralni in razumski kapital. Iščejo se vse duševne sile — samo ne sme prevladovati nad njimi partijski, marveč le splošno narodni interes... Med nami ni Jerezovcev in Jenešovcev, Ljotičevcev, kmetijcev, demokratov, socialistov, samostalcev ali radikalov, ko gre za usodo države, ko gre za celoto ter za ugled in čast naroda!... Seveda smejo v današnjih časih voditi in zastopati samo dostojni dostojne. Zaradi tega ne morejo pozivati v zbor niti Srbov niti Hrvatov niti Slovencev tisti, ki zbirajo in kopičijo bogastva, pa tudi ne tisti, ki si pridobivajo svoje položaje bolj s komolci, nego z glavami in umom... Pod zastavo vsi Srbi, vsi Jugoslovenci, v krog okoli mladega naslednika slavnega Karadjordja — pod zastavo za rešitev države in naroda ter ogrožene svobode. Prošlost in čast naroda sporočata vsem: Vse za čast in ugled, a ugleda in časti za nobeno ceno! Naj nam gazijo preko naših grobov, ne dovolimo pa, da bi nam gazili po hrbtih.«

Kako pa je med nami? Gazimo drug po drugem in imamo največji užitek, če smo kot Slovenci svojega lastnega brata dobro obrcali in očrnili. Gremo se še vedno staro šolo onih naših prednikov, ki jih sicer napadamo kot nesposobne, ki jih pa zvesto posnemamo prav tam, kjer so največ grešili. In zakaj vse to? Samo radi nekih ideologij! Kot pripadniki res majhnega naroda si dovoljujemo luksuz ideoloških razprtij v časih, ko nastajajo zveze največjih narodov, čeprav se ti narodi ideološko razlikujejo med seboj kot noč in dan. Velikih narodov ideološka nasprotstva ne ovirajo, da hodijo skupaj, če zahtevajo to njihovi skupni interesi. Mi Slovenci pa smo bolj papeški kot papež sam! Nobeden od nas ne more ostati nepobarvan. Kdor si ne izbere svoje barve sam, tega pobarvajo drugi in je nemalo začuden, ko sliši,

da je rdeče pobarvan, čeprav rdeče barve sploh noče in je tudi ni videl. Potem pa kažejo tisti ki vrše to samolastno barvanje, s prsti za ubogimi pobarvanci ter jih označujejo kot izdajice naroda, vere, države in ne vem še česa. Naj revež še toliko zatrjuje, da ni rdeč, pred barvarsko besnostjo je obsojen, postal je rdečkar in kot tak je obsojen.

Vemo, da se tisti, hvala Bogu, mali del naše mladine, ki uživa pri takem barvarskem poslu, ne bo spametoval, ker pač ne misli in ne sme misliti s svojimi lastnimi možgani. Naše besede so namenjene žrtvam teh naših barvarjev, našim jugoslovenskim tovarišem in tovarišicam. Nobeno drevo ne zraste do neba, nobeno nasilje ni ostalo brez protisile, ki je delovala tako dolgo, da se je nasilje zrušilo v prazen nič. Zgodovina uči in zgodovina nas tolaži, da so se doslej ponesrečili vsi taki poskusi. Ponesrečili se bodo tudi v bodoče. Naj izlivajo na nas še toliko svojih umazanij, oblatili nas ne bodo. Mi ostanemo, kar smo bili, ker se za svojo smer in svojo miselnost nismo odločili na neko višje

povelje, marveč po svoji lastni volji in po svoji svobodni odločitvi. Ta odločitev se pa glasi, da si moramo urediti svoj dom po svojih lastnih potrebah, sledeč svoji lastni zgodovini in njenim navodilom. Zaradi tega odklanjamo vse tuje vzore in vzorce, pa naj prihajajo od koderkoli in naj nosijo kakršnokoli barvo. Naše barve so jugoslovenske, za nje bomo živeli in — če bo treba — tudi umirali. Samo v Jugoslaviji si moremo Slovenci očuvati svojo materino besedo in biti sestavni del jugoslovenskega naroda. Jugoslavijo pa so stvorile izključno domače, jugoslovenske sile, samo te domače, jugoslovenske sile jo lahko ohranijo pri življenju in okrepe v toliki meri, da bo mogla odbiti vsak napad na tiste svoje meje, ki čuvajo vse nas, Srbe, Hrvate in Slovence. Tuji recepti so strup za nas in našo državo, zato jih odklanjamo. Kdor se jih hoče posluževati, svobodna mu pot, toda poslužuje se naj jih le za sebe in naj ne zastruplja nas, ki smo zdravi in hočemo taki tudi ostati.

Kadar bo vsak študent imel pred očmi ta cilj, mu ne bo nikdar težko odgovoriti na vprašanje: »Zakaj študiramo«.

Ta težka kriza dijaškega življenja se ne ogne nikogar, ki vzame svoj študij resno. To je čas notranjega preloma, čas hitrega razvoja in največje sprejemljivosti za dobro in slabo. Toda priti moramo skozi te boje kot zmagovalci, ker takrat šele postanemo pravi študentje. M. G.

Akadska svoboda

Iz predavanja univ. prof. dr. K. Ozvalda.

Ne quid falsi audeat, ne quid veri non audeat dicere sapientia!

Mladi prijatelji! Ako bi me kdo izmed vas pozval, naj uganem tisto nekaj, ki njemu in menda lahko rečem slehernemu izmed vas giblje dušo, ne samo odkar ste prestopili tale prag do novega življenja, ampak že ves čas izza zadnjih pet, šest ali pa tudi več let — tedaj bi odločno odvrnil: »Stavim, kar hočete, da uganem!«

In kaj neki bi utegnili biti gibalo, ki vsem tem mladim jazom narekuje njihovo dejanje in nehanje? Misel, čustvo, vrednota...? Kako se tebi pravi, roža ti skrivnosti polna? I, no — **svoboda je**. Tako se imenuje vodilni doživljaj v vaši duši, ki tvori os, krog katere se suče vaše mlado življenje.

To, kar nazivamo svobodo, pa ima lahko cel tucat in še več tu ali tam istinito danih oblik — kot: politična, verska, družabna, akademska... svoboda. Jaz se omejujem tukaj na nje akademsko plat, ki ste pač vsi že v njej ne samo enkrat domnevali nekak vesoljni koren lečen za stotero istinitih ali zgolj namišljenih bolečin. Vsikdar, ko se vam je recimo zazdelo, da je današnji srednješolec prav za prav le ubogi pegaz v jarmu, da je jermen vojaške puške pretesno ukrojen, ujetniško ležišče pretrdo itd., vsikdar je v takem položaju bilo treba le za hip pogled upreti v daljo, kjer je izza obzorja jedva vidno kukal prvi žarek »akademske svobode« — in odleglo je... Ta dinamika našega duha je umljiva, saj ima vsaka, tudi akademska svoboda svoje korenike v tem, da se v danem primeru **osvobodíš nečesa**: te ali one sile, ki te tišči k tlom in ki jo smatraš za zlo.

Ali, prijatelj mladi, v živem rastlinskem organizmu služi korenina pod zemljo onemu delu, ki se naj ob svojem času na njem pokaže cvet ter dozori obilen sad. In prav tako je tudi v pojmu svobode tista v »negativno« smer obrnjena komponenta, ki naj odstrani ta ali oni pritisk nad menoj, le ena komponenta v silovnem sestavju svobode. A smisel druge, »pozitivno« usmerjene sestavine v pojmu svoboda je ta, da, kdor se je osvobodil tega ali onega pritiska, s tem pridobi novih energij za — kak **drug smoter**. Priti do svobode, se ne pravi, uteči sponam, da bi potem kar na slepo drvel dalje, kamorkoli in pa kakorkoli. Osvoboditi se — to se pravi: priti v stan, da svoje moči, katere si dosedaj rabil za uresničevanje takih ciljev, ki so ti jih postavili drugi, odslej rabiš za dosego takih, ki si jih izbral sam in ki jih imaš za višje, (Nadaljevanje na 3. strani.)

Zakaj študiramo?

Vprašanje se bo zdelo marsikomu prav za prav preveč vsakdanje, da bi nanj sploh odgovoril, ker si misli, da je vsakomur, ki se je vpisal na to ali ono fakulteto pač jasno, zakaj si je izbral tako pot. Žal kaže praksa precej drugačno sliko in prav zato smatram, da je vprašanje umestno in ob enem zelo aktualno za vse srednješolce, ki nameravajo svoje študije nadaljevati na univerzi ali na kaki drugi visoki šoli. Seveda pa ne mislim pripisovati tem izvajanjem značaja splošne veljavnosti, ker temelje na mojih osebnih opažanjih.

Dobri polovici je bila pot na univerzo odločena že z vstopom v srednjo šolo, čeprav takrat še nihče izmed nas ni imel prave predstave o akademskem študiju in o akademskih poklicih. Pot v gimnazijo so določile sile, ki so bile nad nami, večinoma volja staršev. Ti so želeli, da otroci nadaljujejo družinsko tradicijo, ali če te v tej smeri še ni bilo, da preskrbe otrokom boljši družabni položaj kot ga uživajo sami. Marsikomu je bila istočasno določena že pot akademskega študija, drugim je bil pa dan le začetni impulz, nadaljnja odločitev je pa pripadla otroku samemu. Če se je pa tak otrok iz zavesti svojih zmožnosti in iz veselja do bodočega poklica sam odločil za srednjo šolo in jo tudi zmagal kljub eventualnim oviram, lahko govorimo o pravi izjemi.

Smer bodočega študija je deloma podana že z vstopom v različne tipe srednjih šol, prava odločitev pa pade šele po maturi, čisto šele po nekaj semestrih. Na odločitev vpliva veselje do določene stroke, izgledi na položaj, ki odvisi od bodočega poklica in pa izdatki, ki so zvezani z določenim študijem.

Take in slične okoliščine nas oklepajo pred začetkom našega študija, ki vstopa v nas v vsej svoji novoti — prijetnosti in neprijetnosti. Kljub temu (in morda prav radi tega), da smo se rešili prisiljenosti srednje šole z njenimi grozečimi dvojkami in ukori, delamo nič manj pridno v želji, da bi čim prej dosegli postavljeni cilj.

Kaj kmalu pa občutimo denarne težave. Vidimo svoje bivše sošolce, ki so, mogoče brez truda, dosegli že sigurne položaje, da že živijo sami sebe, med tem ko mi še slonimo na ramah staršev. K temu se pridruži še negotovost o bodoči zaposlitvi, gotovost, da materialno ne bomo dosegli boljšega položaja in da nas čakajo po opravljenem izpitu dolga leta brezposelnosti. Toda zato se je treba tem čvrsteje okleniti

idealne vrednosti študija. Pridejo trenutki, ko nam intelekt odpove, ko snovi ne moremo obvladati. Takrat se nam vzbudi dvom o naših zmožnostih in vprašujemo se ali nismo izbrali napačne poti. Kmalu zaslutimo meje znanosti. Pred nas stopi z vso ostrino in jasnostjo relativnost vsega spoznavanja, vse resnice in niti filozofija nam ne more dati zadovoljive rešitve. Pa še drugje naletimo na meje človeškega razuma. Področje znanosti je tako obsežno, da je nujna specializacija kljub temu, da se mladi duh upira vsem mejam. Zazdi se nam, da se svet zanima le za praktične iznajdbe in da se ne zanima za stvaritve čistega duha, pa vendar se temu svetu ne moremo odpovedati. V kratkem se v nas zruši mladi ideal, zaman iščemo višje poslanstvo našega študija, izgubili smo veselje do dela, iz knjig in skript nam zaveza praznina.

Mnogi poskušajo to praznino zadeti s tem, da se posvete politiki ali športu in postanejo sčasoma enostranski povprečneži z akademsko legitimacijo. Mnogi obesijo študij na klin za vedno.

Toda to so časi notranjih bojev! Da je mera te duhovne sile polna do roba, nas z druge strani pritiska še zavest odgovornosti do staršev, nas samih in države. V teh trenutkih smo res sami proti sebi, seveda je treba poudariti, da so našo pot vodili zunanji vzroki in vplivi. Kaj nas bo takrat zadržalo? Pred nas stopa v vsej ostrini vprašanje: »Zakaj študiramo?«

»Ne bomo izpolnili upov in pričakovanj, ki jih stavijo na nas starši in drugi«, pravimo in to nas v veliki večini zadržuje, da ne vržemo puške takoj v koruzo. Niso slabi tisti, ki v teh trenutkih »presedlajo« in se posvete drugim poklicom, ampak so strahopetci tisti, ki kljub spoznanju še naprej hodijo po poti malega upora.

Svojo visokošolsko izobrazbo bomo mogli le tedaj uspešno zaključiti, če bomo mogli dati svojemu študiju nov, globlji pomen. Nikoli ne sme odločevati dejstvo, da smo se pač vpisali na univerzo, ker imamo maturo! Kot študentje imamo prednost in možnost daljše izobrazbe in razvojne dobe, uporabimo jo! Med študijem moramo notranje dozoreti in se obogatiti, vzrasti v prostega in močnega človeka, ki bo vse svoje življenje izčrpaval, s čimer bo služil svojemu poklicu, znanosti, ne bo pa pri tem izgubil iz vida vsega.

Tej številki so priložene položnice.

Nakažite naročnino!

Jugoslovenstvo in mi

Že več kot leto dni nas loči od 26. avgusta 1939., to je od onega dne, s katerim se je vsaj delno zaključila dolgotrajna borba Hrvatov za svojo enakopravnost. Z aktom od 26. avgusta so dobili svojo banovino, katere kompetence segajo daleč preko običajnih meja.

V tej dobi je letelo največ očitkov prav na jugoslovensko idejo in na njene pripadnike, jugoslovenske nacionaliste, češ da so ona in oni vir vseh nesoglasij in trenj, da so s svojo nespametno in nelogično notranjo politiko prignali hrvatsko vprašanje do takšnih oblik, da je začelo postajati nevarno za naš državni položaj. Danes ne more nihče več zanikati, da je bilo v preteklosti mnogo zgrešenega in zamujenega v naši notranji politiki. Toda življenje je že samo izreklo svojo sodbo nad politiko, ki smo jo vodili do sedaj, ni pa in ne bo nikdar izreklo svoje uničujoče sodbe nad idejo, katere pripadniki smo, nad temelji, na katerih je osnovana naša država. V preteklosti smo videli, da jugoslovenska ideja ni zgrešena, ampak je postala samo žrtev napačno izvajanega programa. In prav to nam daje vero in moč za brezkompromisno nadaljevanje borbe.

Jugoslovenstvo nam je in nam mora ostati temeljni zakon. Bolj kot kdaj prej nam je danes potrebna strnitev vseh pozitivnih sil našega naroda, dasi se postavljajo med nas namišljene nacionalne meje in se ustvarjajo plemenske, oziroma t. z. narodne fronte.

Ko se danes globoko zavedamo resnosti položaja in obstoječih razmer, smo jugoslovenski nacionalisti nasprotniki vsakih plemenskih ali verskih front. Med njimi je mogoče sporazum samo na podlagi pravega jugoslovenstva, ki je edino zmožno premostiti vse prepece, ki so nastali v preteklosti in so plod dolgotrajnega zgodovinskega razvoja ali pa so ustvarjeni umetno s popolnoma določenimi nameni.

Globoko prepričani o zgornjem dvigamo zato zastavo jugoslovenske državne misli na čelo svojega programa. Logično in pametno izvajamo jugoslovenstvo, ki ima vedno pred očmi naš poseben zgodovinski razvoj, ki čuti z vsakim delom našega naroda, enako je danes edino sposobno čuvati naše interese in jih vskladiti z interesi skupnosti. Če smo bili v preteklosti prepričani, da bi Hrvati prej in z manjšo škodo za našo državno skupnost dosegli svojo enakopravnost, če bi se borili na osnovi jugoslovenske ideje, smo danes prepričani, da se moremo proti ozkim plemenskim frontam boriti samo s pa-

metno izvajanim jugoslovenskim programom. Nikdar ne smemo pozabiti, da je bila ta država ustvarjena zato, da v njej prebivajočemu narodu zajamči gospodarsko in nacionalno samostojnost in da mu nudi vse pogoje za uspešen razvoj in napredek. Zato s cepljenjem svojih sil ne smemo slabiti lastnega doma, ampak ga moramo s konstruktivnim in nesebičnim delom utrjevati.

Mislimo, da nam nudi vera v veliko od Triglava do ... segajočo državo dovolj široko podlago, iz katere bo lahko zraslo samozaupanje našega naroda.

Če pogledamo nazaj v našo narodno zgodovino, se lahko prepričamo, da smo pomenili samo takrat nekaj, kadar smo bili združeni, da smo pa sperti postali vedno žrtev svojih sosedov. Tako nam mora biti že samo zgled iz naše zgodovine dovolj zgovoren dokaz in kažipot, po kateri poti moramo hoditi v bodočnost.

Za seboj imamo dolgo 22 letno dobo debat in razprav o smislu naše države in o poteh, ki bi jih morala ubirati naša notranja politika. V teh debatah smo šli celo tako daleč, da smo pritegnili vanje samo temelje, na katerih je zgrajena naša država. Z brezplovnim teoretiziranjem: ali smo eno ali troje, smo zapravili dragoceni čas in moči, ki bi jih lahko bolje uporabili na drugem mestu. V takšnih razmerah smo se spravili na delo za sporazum. Z aktom

od 26. avgusta p. l. je bil sicer dosežen sporazum med hrvatskim in srbskim delom našega naroda, pustil pa je odprta vrata za nadaljnjo ureditev cele države.

Zal se pa do danes celotna preureditev še ni izvedla, Kot jugoslovenski nacionalisti in patrioti smo mnjenja, da se ne smemo nikdar več povrniti nazaj v dobo pred sporazumom in da bi nas vsak sličen poizkus lahko stal glavo. Pred seboj imamo samo pot naprej in smo zato za kar najhitrejšo takšno notranjo ureditev, ki bo dala vsem delom naroda občutek enakopravnosti. Nikdar več ne smemo iti preko zgodovinskih dejstev. Čeprav trdno verujemo v enotnost našega naroda, smo vendar prepričani, da se razlike, ki so nastale v preteklosti pod silo razmer ne dajo odpraviti preko noči.

S tem svojim prepričanjem se ne odrekamo svoji jugoslovenski orientaciji in smatramo tudi danes jugoslovensko misel za temeljni zakon naše notranje politike. Le na njeno osnovo je mogoče položiti nove temelje med posameznimi deli našega naroda. Z njeno pomočjo se bomo lahko otresli vseh predsodkov in uničili zadnje pečate suženjstva. S pripadnostjo k tej ideji bomo dosegli v bodočnosti slavnejšo vlogo, kot smo je bili deležni v preteklosti. Božo

Ako bi imel neprestano v mislih, koliko ljudi ti je v vsakem trenutku izročenih in kako vsak neprestano opazuje, kaj pravkar govoriš in delaš — bi lahko na svojo okolico vplival kakor pravi kralj.

Fr. W. Förster.

Pogled na naše morje

„Naša Rast“

Pred seboj imam 1. številko III. letnika »Naše Rasti«. Objavljam njen uvodnik:

»Začenjamo s tretjim letnikom.

Prav za prav kratka doba, a polna truda in dela. Sadovi in uspehi niso izostali. — Naša Rast se je razširila po vsej ožji domovini. Najbolj zanima mladino, posebej še mlade pesnike in pisatelje. — Zakaj neki le tako nestrpnost pričakujejo vsako novo številko? Bodo v njej našli dela svojih vzgojiteljev — njihove povesti, nauke, razmotrivanja?

Nel!

Obratno. — Tu mladina sama raste. Išče poti k svojim idealom, se bori s svetom, polnim teme in tipa za svetlobo, tava s svojo svobodno voljo in odločitvijo v nejasnosti in duševnem

kaosu ter hoče samostojnih rešitev — raste.

In ve, da sama sebi izdaja glasilo, se seznanja med seboj in ima vse možnosti za začetke literarnega delovanja. Zaveda se tudi, da je Naša Rast njen najbolj pristen, nepotvorjen obraz. Kaže ga svetlo, da prisluhne tistim neslutnim silam, ki vro v mladini in hočejo na dan.

V svojem glasilu bo slovenska mladina našla strani, kjer bodo tiskane njene ideje, njene pesmi in proza. In kakor jih bo napolnjevala, tako jo bodo sodili in ugibali o njeni bodočnosti.

Uredništvo in uprava imenovanega leposlovnega glasila mladine je sedaj v Tomanovi ul. 3. Posamezni zvezek »Naše Rasti« stane din 2.50, za dijake din 2.—, celoletna naročnina je din 20.—, za dijake din 15.—.

(nadaljevanje z 2. strani)

nego so bili oni ti od drugih dani. Svoboda ni zgolj zanikanje vnanje kavzalnosti, ni isto, kar »razbrzdanost«, temveč je obenem zatrjevanje notranje smotrnosti: njen vtek je — »samoodločba za velike cilje« (W. Stern).

Najvernejši drug akademske — in sleherne — svobode je torej čut dolžnosti, ki vas, mladi prijatelji, brezpogojno veže, da si tekom svojih akademskih let poleg strokovnega študija še prav posebe izurite duha za točne odgovore na vprašanja, ki jih življenje tako obilo zahteva od pravega »voditelja«, kar bodi vsak resnični inteligent, kaj je prav in kaj ni, kaj je dobro, a kaj boljše? A takim spoznatkom da skušate potem utreti pot v življenje. Le tako pojmovana akademska svoboda vodi do tiste moči, ki bo vam je treba nekoč, da popeljete do velikih ciljev naš narod, ki vas je poslal semkaj.

Zares, naš najnujnejši politični problem je vzgoja za — »jarem svobode«!

Janče.

V našo prestolnico

(S strelskih in kolesarskih tekem SSKJ v Beogradu.)

Petek, 18. oktobra, slovo izbranih od zbranih na postaji, potem Laško, Rimske Toplice in že Zidani most. No hvala Bogu! Našim kovčegom bo gotovo bolje strilo v brzovlaku, pa tudi mi bi bili tega pozibavanja in poskakovanja že pri Zagrebu siti, kje je pa še Beograd!

Brat Tone nam torej svečano odreja vsakemu svoje mesto, vsakega pobara za njegove morebitne srčne želje, ker pač hoče pokazati, da smo Sokoli proti diktatorjem. Naši študentski sedmorici je bil po božjih in človeških postavah odrejen res kupe drugega razreda. Duša vsega oddelka je postal že koj v začetku Zvonko, ta Zvonko, ki je sploh vedno duhovit, tudi ko to ni ravno na mestu. Pa če bi bilo to podnevi, dobro — bili bi veseli. A ponoči, pomislite ponoči, ko smejo še kaznjenci uživati spanje pravičneža, ta raglja in ropotulja šele začne.

Lojze na vse mogoče načine zabavlja, ker ni dobil kruha, Bojan pa, ker so ga sosede spravili ob pivo. Napravili smo pa temu kratek, lakonski konec. Oba smo postavili ven na hladno, da se pomirita, mi pa smo se zazibali v sanje Salomonove.

— Beograd. — No, tu bi pa moral začeti z zborom. Ko si se prebudil, je bil zbor, pred zajtrkom, po zajtrku, pred kosilom, po kosilu, potem najmanj trikrat za večerjo — desetkrat, če zelo milo sodim, gotovo na dan. A vas ne bom z njim mučil, ker taka reč baje ni koristna živčevju. Današnje dijaštvo pa sploh boluje na nervozi oziroma živčevju, kot nam po vsaki šolski nalogi zatrjuje razrednik.

Sobota je bila posvečena našim kolesarjem. Po kosilu so že »zbor zborili« in brat Ban jim razlaga, kako morajo voziti, kako ne smejo vo-

letališču v Zemunu. In brat Tone je izrekel prvi ukor...

Nedelja, tako lep dan, Gospodov dan beremo v Svetem pismu, za naše strelce tako srečen, a vendar se je začel nesrečno, kot si nesrečnejšega ne znam predstavljati. Sladkega, nebeskega smrčanja ni motil niti duhoviti Zvonko, niti ni bilo domačih živalic, ki so baje v Beogradu dostikrat nepovabljeni gostje. Vsak je sanjal in sanjaril o svoji Darinki, da bi bila gotovo pri streljanju prva, samo če bi bila danes z njim v Beogradu, kako krivičen je savez, da tako dobrih strelcev ne vabi na tekme... ko grom in strela, — vsa palača se stresa — ne, vse mesto se ruši in zvoni s peklenkim hrupom. In naših sladkih Darink ni hotelo biti nikjer več. Vsa poezija noči je na mah splahnela, se razblinila v tisoč koscev...

Takrat smo spoznali novo življenjsko resnico, ko nam je taka mala stvarca, kot je Gustijeva budilka (ki je stala, reci in piši, 29 dinarjev pri Ta-Ta), uničila sanje — marsikomu dražje kot stotaki. Ta ura nas je torej postavila pred izvršeno dejstvo, da je pol petih zjutraj, da se je treba umiti in da bo ob šestih zbor. Oh ta zbor — pa še brez zajtrka!

Nesrečno pravim, da se je začela nedelja. Da, nesrečno. Še na Jajincih sama zmeda.

»Zračna puška — 15 m«. Najprej naraščaj, nato pa člani (mladina pač ima prednost!). In ko smo mi zaslužni člani in borci okušali »muke Isusove« na košavi, se prismeje Zvonko s svojo zračno »flinto« (zlobni jeziki so vedeli povedati o njej, da reagira tudi na pentoxid. fizolicus — je pač Zvonko strelski referent). Pa pravi ta tič: »Na znak sem z velikim navdušenjem — saj gre vendar za saveznega prvaka — pritiskal na petelina kar petkrat po vrsti in skočil k tarči, da vidim pogodke. A na tarči — ničesar. Pogledam še enkrat — zopet nič. Na sosednjih tarčah — včasih se mi zgodi, da zadene hudomušna krogla tudi sosednjo tarčo — zopet nič. Pa se le oziram malo na levo pa desno in glej, kaj vidim! Sosed moj — Mariborčan — je pravkar sprožil, a krogla tik do tarče, tam se obrne in sfrči nazaj v Mariborčanovo cev. Savez je pa odredil, da streljanje z zračno puško zaradi premočne košave odpade.« Zvonkovo poročilo kot kronist navajam v izvirniku.

Pa da ne boste mislili, da smo bili sami taki strelci na Jajincih kot je Zvonko! Samo pogledjte našega Gustija! Tretji je pri naraščaju. Ali pa Bojana in Lojzeta. Pa da ne bo zamere, moram kot veren kronist zabeležiti tudi Borisovo zmago, do katere pa preje prideš, če začneš brati seznam od zadaj.

Tako na grobo sem vam povedal o naših dejanjih in nehanjih v Beogradu. Povedal bi rad še kaj več. Morda drugič. Pribijam samo to, da se bomo vsi, ki smo tekmovali i v streljanju i v kolesarjenju, spominjali teh dni s svetlimi spomini.

Bogatin in siromak, kdor je močan in kdor je slab — vsakdo, ki ne dela, je malopridnež. Zato pa bi se moral vsak človek naučiti kakega rokodelstva, pravega rokodelstva, dela z rokami. To je potrebno, ako naj izgine predsodek, da je ročno delo sramota. Rousseau.

Ni zlega dejanja, za katerega bi bil kaznovan samo tisti, ki ga je izvršil. Človeku se ni mogoče tako osamiti, da bi se tista zloba, ki je v njem, ne mogla razpasti. Naša dejanja so kakor naši otroci: njih bitje in živje ne zavisi od naše volje. George Eliot

Ni gršega na svetu kakor to, če se kaj da, potem pa očital Kdor noče dati, pa naj ima sam! Fr. Levstik

Zagreb, 15 minut. — Mogoče je moderno, da izstopiš na večjih postajah za par minut, koristno je to vsekakor, posebno, če si lačen. In če postoji hlapon za par minut, lahko kupiš zemlje, štruce, hrenovke, šunkarice, salamo — kar koli hočeš in nazadnje še pivo, če ni profesorja poleg. (Mojemu desnemu prisledniku se je od Laškega pa do Zagreba sanjalo, kako ga bo v Zagrebu pil in to samo laškega, onega črnega laškega — drugega da ne mara. — Peljali smo se namreč mimo laške pivovarne; mogoče ima pa celo kake ožje stike z Laškim.)

A glej, v Zagrebu nisi mogel ne v restavraciji, ne v bufetu niti do prodajalca, kaj neki do žemelj. Tudi Tone, ki zna, pa ve vse, tudi komolce zna za nas uporabljati, se ni mogel preriti do klobas, ker je pač množica, ki je bila večja od nas in ji pojmi sožitja in gostoljubja ne more biti neznan, bila prva in pred nami pri kruhu... In videli smo, da je bilo domovanje teh mož, tako lepo oblečenih — črni škornji, črne hlače, ki so govorili ne po naše, v sosednjih petih vagonih. Celotno smo uganili, da bodo izstopili v Zemunu, pa šli tja nekam proti izlivu Save... (Kdaj pozneje vam bom opisal — če bo prostor — par zgodbic tega našega sosedsstva. Saj, kdor ni spal, jih je doživel do Zemuna celo kopo.)

Zagreb — bili smo torej brez kruha in piva. Duga Resa — v oddelku še vedno ni pomirjenja.

ziti, na vsak način pa da morajo priti na Banjico pred slavnostno tribuno in to čimprej. No, Celjani smo ta kratka, a jasna navodila dobro razumeli. Prvi, tretji, četrti, peti, vse to so bili sami naši. Jože, favorit na kolesu, kar ni mogel nehati dopisnikom dnevnikov z dopovedovanjem, koliko cementa je že prevozil v tovarni s tem svojim osličkom. Še dopisnike, te tako poslovne ljudi je zanimala zgodovina tovarniškega kolesa in njegovega lastnika — sokolskega zmagovalca.

Sicer je pa bila sobota zanimiva tudi za Božeta. Tako neopazno je zginil že koj po kosilu in do večerje ga ni nihče ne videl ne srečal. Beograd je pač Beograd. Marsikdo se lahko zgubi — Boris vam bi lahko o tem, kako je iskal Kalemegdan v Zemunu, mnogo povedal — pa še sicer je Beograd baje zapeljiv. Zato smo pa nepridiprava tem krepkeje pobarali za njegova pota in nehanja pri večerji. Vse nam je moral povedati od konca do kraja. A imenitno nam jo je natvezil ta Božo, kako da je obiskal brata Edoja,

Vse bi mu verjeli, da ni duhoviti Zvonko le razvozlat te čudne enačbe s samimi neznankami. Na savezni prosvetni šoli je bila Jovanka iz Pančeva, pa tudi naš Božo je bil gojenec te šole, pa da dobiva Božo včasih kake pozdravčke z juga smo zvedeli, a bomba je počila, ko Edoja v soboto ni bilo v Pančevu, temveč je bil na

Miš

»No, že spet ena Jenčikovih, za las privlečenih«, bo rekel kdo med vami, toda tokrat vam zagotavljam jaz, Vojteh Jenčik, c. kr. eksekutor, da sem vse to zares doživel.

Začelo pa se je takole: Nekega večera smo slavili god tovariša Mazanca in ko ponoči radi zavžitih dobrot in odličnega piva, ki ga je bilo malo preveč, nisem mogel spati — kako je to, gotovo veste. Najprej se ti zdi, da je postelja nekakšna ladja, ne veš ali je vzglavje ali vzožje višje, ali je nagnjena na eno ali na drugo stran. Potem se začne vrteti strop, prikažejo se ti na njem najlepše zvezde, kar si jih videl. Začnejo se ti približevati, postajajo vse večje in večje, pa naenkrat vse to zgine in prestraši te grmenje. Tudi jaz sem ga slišal. Sprva, resk, resk, potem capljanje, škrebjanje, ki ga je bilo dosti povsod — na pisalni mizi, na polici s knjigami in v jedilni omarici. »Kaj je neki to?« sem pomišljal in ko sem si pol ure mučil glavo z raznimi strahovi, sem uganil, da je bila to miš. Zjutraj sem povedal gospodinji, kaj sem odkril. Ni mi verjela, pač pa mi je dala v sobo, zaradi božjega miru, past, lepo, novo past na pero.

Miš pa se ni ujela, ampak me je budila noč za nočjo še naprej. Začel sem se bati, da mi bo uničila knjige, oglodala čevlje in postajal sem čedalje nervoznejši. Prosil sem soseda še za eno past. Nastavljal sem miši sir, najfinejšo salamo, suho meso, mast — ali miš se ni dala prevariti.

Gospodinja pa mi je zatrjevala: »Vem, da miši nimate v sobi, davno bi se že morala ujeti, mogoče je le pod podom.«

To me je razburilo. Kaj sem še otrok, da ne bi ločil, ali je miš v sobi, ali gloda pod podom!? Tedaj mi je prinesla gospodinja patentno past, ki jo je dobila pri prijateljici. Miš zleze v past, pade v vodo, se vtopi in podnajemnikovega razburjanja je konec. S tem je postala vsa moja soba ena sama past. Nekoč sem nastavljal pero, pa sem dobil tako po prstu, da sem moral k zdravniku, drugič sem ponoči padel preko pasti in razlil vodo, da je skozi strop tekla v pritličje.

Miš pa se le ni ujela! Gospodinja se mi je smejala in trdila zmagoslavno: »Ali nisem vedela!« Postal sem ves divji, saj me bo nazadnje še pregovorila.

Da bi ji svoje dokazal, sem odšel na polje in ujel po dolgem trudu krta, le da sem si pri tem obleko umazal tako, da sem jo moral dati v čistilnico, kjer sem plačal sto dinarjev. Toda imel sem miš! Vtaknil sem jo v past, kot bi se ujela, a vrag ni spal in gospodinja me je pogruntala. Skregala se je z menoj in mi očitala, da ji obrekujem stanovanje in nosim v hišo miši. Tako sva se pomenila, da sem odpovedal stanovanje in šel iskat zadoščenja na sodnijo. Tam so naju sicer pomirili, le stroški, ki sem jih plačal, so bili tristo dinarjev.

Gotovo ste radovedni, kako se je to končalo! — Ko sem se selil, sem našel v svojem novem kožuhi miše gnezdo, a v njem pet srčkanih mišk. Ko sem jih pokazal gospodinji, je onemela od groze, jaz pa sem od radosti vriskal. Toda to veselje me je drago stalo! Le izračunajte stroške za zdravnika, advokata, čiščenje obleke, za novo stanovanje in koliko je bil vreden moj novi kožuh!

Iz češčine po Tesařu — B.

Blajc:

Črv

Nikdar bolečina nima mej,
ko v srcu črv kljuje,
kljuje vedno huje in huje...
in črv gre naprej.

Črv dalje se zaganja,
vedno globlje se zajeda,
vrta, muči, kljuje,
bolečina nikdar ne miruje.

A črv še ne miruje...
še bolj življenje grenko — uničuje!

—Uj—

Se še spominjaš . . .

Jesen je. Dežuje...

Tiho in počasi polzijo dežne kaplje po steklu, tiho in počasi, da jih niti ne slišim, samo vidim jih. Kot roke so. Velike in žalostne...

Tiho in pusto je v moji sobici. Še bolj temna in mrzla je kot ponavadi. Sam ne vem zakaj... K peči se stiskam in gledam v plamene, v prasketajoče plamene, ki so tako lepi in topli. Neka čudovita skladnost je med njih praske-tanjem in njihovimi barvami. — Kot jesen so. — Večni, nedoumljivi in pisani. — Zazdi se mi, kot da se počasi oddaljujem od stvarnosti, da padam nekam daleč... le njih mehko in strastno šušljanje me še dosega: »Ljubim te Božo,« mi šepetajo, »ljubim te bolj kot sebe, bolj kot je kdaj ljubilo deklo...« Kako znan glas imajo ti plameni, kako mehek in strasten.

Se še spominjaš, Tatjana...

V frančiškanskem zvoniku bije. Zdrznem se. Kot moker pes se otresem teh misli, misli, ki so tako daleč, ki so tako lepe in boleče obenem... In že je vse kot prej, samo majhen list se mi izmuzne iz knjige in mi v nepravilnih lokih priplava pod noge. Sklonim se in ga poberem. Čisto majhen list. Temnordeč in ne vem kakšen še. Kot jesen je...

Se še spominjaš, Tatjana...

Tudi takrat je bila jesen. Lepa in sončna, s pisanimi barvami odeta... Tesno objeta sva stopala proti vrhu, brez besed in srečna. Čisto tiho je bilo kot v gozdu, mrak pa je stopal pred naju, tiho in mehko, kot da noče motiti najine sreče. Samo majhen list je priplaval v nepravilnih krivuljah od nekod in ti padel pred noge. Čisto majhen list. Temnordeč in ne vem kakšen še. Kot jesen je bil... Pobralla si ga in mi ga dala z nasmeškom: »Na, za spomin.«

Se še spominjaš...

Še mi šepetejo plameni mehko in strastno, le zvonjenje mi ne da več sanjariti... In že je vse kot prej, samo majhen list v nepravilnih lokih priplava na plamene... Sam ne vem, kako in kdaj sem ga izpustil... Čisto majhen list. Temnordeč in ne vem kakšen še. Kot jesen je...

Zebe me... Dežuje še vedno. Tiho in počasi polzijo deževne kaplje po steklu, tiho in počasi, da jih niti ne slišim, samo vidim jih. Kot solze so. Velike in žalostne...

Lady:

Morje

Potujem k sorodnikom, v mesto, ki leži ob morju. Sonce stoji že nizko, vendar je vročina še občutna. Ob oknu sedim in opazujem mimo hiteči svet poln kamenja, ki mi v plesu izginja izpred oči. Moje oči pa so daleč za tem sivim

skalovjem. Morje, sinje morje, spet se vračam k tebi, spet se bom izprehajal ob tvojih obalah. Se me boš spomnilo? Ne bom kot tujec prišel v tvoje okrilje? Ne, ne kot tujec, temveč kot iskren prijatelj in znanec.

Prihajam, pa ne sam. Priznati ti moram, o morje, da ne ljubim več samo tebe, ampak še nekoga drugega. Daroval sem ji svoje življenje in srce, pa ju je po kratki sreči zavrgla. Bolelo me je, skelelo, zaprl sem se vase in tak prihajam sedaj k tebi, morje. Ali mi boš moglo nuditi tolažbo?

Zvečerilo se je. Že davno sem na cilju. Tako je ke morem, grem od doma na obalo. Pa ne ostanem tu v mestu, ne, ven pojdem, na kraj, kjer sem že tolikokrat sedel in se tiho pogovarjal z gladino.

Divna noč je, morje lahno šumi in me vabi. Hitro korakam po cesti in zavijem nato na pot, ki končno izgine, ko prispem do svojega mesta, na vzpetini ob obali. Sedem na razorano skalo, ki jo kleše morje ob svojih viharjih in tiho zrem v daljavo. Po nebu privesla luna v svojem srebrnem čolniku. Tedaj se morje zgane:

»Ti ljubiš?« me vpraša.

»Da«, odvrnem tiho. »Odkod si zvedelo?«

»Vem, vem zate, za tvoja pot, čutim in trpim s teboj, kajti nisem te pozabil«, vzdihne. In po kratkem presledku nadaljuje šepetaje:

»Prišel si k meni, da ti dam tolažbe, a jaz ti odgovarjam tole: dvojje lahko občutiš ob meni. Trenutno pozabljenje in pa mnogo močnejše hrepenenje, ki ne utihne. Ozri se proti mestu v zalivu! V neštetihi lučkah se koplje tam v daljavi, tu pa veslajo mornarji pojoči v srce segajočo pesem, preko odražajočega se luninega svita in puščajo za seboj zlato sled v milijon utrinkih. Ali se ti ob tem ne vzbuja hrepenenje, da bi sedel sedaj tu s svojo ljubljenostjo?«

»Da, imaš prav,« odvrnem tiho, »toda tega mi ne bo nikdar mogoče in moja...«

»... in tvoja bolečina bo neskončna«, je dopolnilo morje. »A tudi jaz trpim s teboj, tudi jaz sem del tvojega srca.«

Zapihal je veter. Postal mi je hladno in sem se dvignil. Pogled mi je splaval po širni gladini in oko se mi je orosilo.

»Resnico si govorilo, resnico, ki se je ne da predrugačiti.«

Lasje so mi vihrali v vetru, ko sem trudno stopal proti mestu...

Dušica-Rožamarija:

Spoznanje

In ti veš, kako je z menoj?

Se še spominjaš?

Nekoč:

Legal je mrak na zemljo;

ti si prijel za roko

me — tiho dejal:

»Noč je in srce govori...«

Danes pa ne veš, kako je z menoj?

Bolečine me mučijo, dih mi zastaja...

V času, ko vse se poraja

in vse mi živi, hrepeni,

je ura ločitve s teboj

prišla.

Ponavljjanje dela navado, navada dela značaj in značaj kuje usodo.

V naravi gre vse po stopinjah in nič v skokih.

DOPISI Z ZAVODOV CELJE

Tudi letos so na obeh naših gimnazijah plesne vaje maturantov, a milostno — kot govorijo ti gospodje svojim damam — so pripuščeni še sedmošolci, da o sedmošolkah ne govorim.

Pa sem zadnjič prisluhnil dvema maturantom.

»Ti,« pravi prvi, »naše damice pa letos vendar vedo, kaj je — Damenwahl.«

»Kako to misliš?«

»Veš, prejšnja leta so plesale dva koraka naprej, tri nazaj, enkrat v levo, obrat v desno pa »Hvala« in začele pri drugem znova. A letos nič tega! Zares pametne, ne — najpametnejše so te, ki kar sedijo pa gledajo to tlako za pekel; tudi našim Julijam se še lahko oprusti, ker plešejo — pač s svojimi Romei, drugi jim pa nič mar. Najbolj neotesane in naravnost starokopitne so pa gotovo one, ki še plešejo tokrat po starem in prevzemajo, da je veselje!«

II. drž. realna gimnazija.

7. t. m. so bile na zavodu volitve odbora PSS. Zmagala je sledeča lista s 17 : 15 glasov večine: načelnik: Kuk (7b), podnačelnik: Vidali (6b), tajnik: Matešič (7b), blagajnik: Bitenc (6b), nam. blagajnika: Janžek (3c) in Čretnik (5b), odbornika: Lipovšek (8) in Reichmann (6a), revizorja: Brzič (8) in Damjan (5b).

Krajevni odbor in podmladki JS v Celju so priredili v Mestnem gledališču dne 8. in 9. t. m. za šole in 10. t. m. za ostalo občinstvo

II. akademijo

v proslavo Jadranskega dne in osvobojenja Slovenije. Akademijo je otvorilo petje državne himne, katero je zapel pevski zbor deške meščanske šole pod vodstvom g. Šegule. Nato je isti zbor zapel Ipavčevo »Domovini«, nakar je prejšnji predsednik PSS na skupni gimnaziji Božič izpregovoril spominsko besedo. Po spominski besedi je zaigral orkester vojaške godbe pod taktirko g. kapelnika Fabjanovića Hajdrihovo »Buči morje Adrijansko«. Učenke I. dekl. ljudske šole pod vodstvom ge. Gradišnikove in Pečnikove so ljubko izvedle Utve - Prunkove »Barčica po morju plava«. Govorni zbor II. deške ljudske šole je deklamiral Jenkovo »Adrijansko morje«. Nato so nastopili nižješolci z efektnimi prostimi vajami, katere je priredil g. Zupan po Parmovih »Mladih vojakih«. Pred naslednjo točko je orkester vojaške godbe odigral Vinšovo skladbo »Prihod v Odrin«. Ena najlepših točk so bila gotovo jug. narodna kola, katera so izvajale učenke č. šol. sester, ob igranju harmonikarjev, v pisanih narodnih nošah pod vodstvom č. ss. Jolande Karničnik in Kerubine Klančar. Telovadci deške mešč. šole so nastopili z Gorinšek-Burjevo prosto vajo; telovadke dekl. mešč. šole pa z vajo z obroči, katero je sestavila ga. Bolharjeva. Učenka trg. šole je nastopila s solospevom Tijardovića »Daleko moj biser mora«, katerega je spremljal orkester voj. godbe. Deška mešč. šola se je izkazala s krasnimi skupinami. Buren aplavz so žele višješolke I. real. gimnazije z baletnim kolom. Med odmorom je igral voj. orkester. Po odmoru so nastopili vsi Podmladki z živimi slikami »Svetopolkova oporoka«, »Okovi sužnosti« in z najlepšo »Osvobojenje«. S tem pa je bila akademija zaključena. Žal je bila večina točk samo ponavljanje, ker so se igrale že na lanskim akademiji. Čisti dobiček je šel v prid dijaškim kuhinjam v Celju. Mi vsi želimo, da bi se PSS izkazal povsod tako, kot se je z akademijo in mu želimo največ uspeha pri njegovem narodnoobrambnem delu!

Paks:

Estetski čut neciviliziranih narodov nekdanj in danes

Oblacili so se v kožo, če so se sploh oblačili. Obuevanje so jih spretno in umejno, prou koncu pa so uporabili kosce igle, nedvomno zato, da bi sesli krzno. Skoro gotovo so te kože tudi posukali in sukali so tudi sebe kot sem ze omenil. Njihova oblačila so podobna ogrinjalom. Nisi niso niti zaponk, niti drugih spojk. iz tega sklepajo, da so bili ti ljudje goii, posukani dvjaki, ki so se le ob mrzem vremenu oblačili v kožuhe.

Juzneje od teh ljudi, ki so živeli v današnji zapadni Evropi, so prebivali zopet drugi prebivalci, tudi s svojo kulturo. Morda umetnost te, brzkonc malo poznejše dobe, v kateri so živeli, ni bila tako izrazita, kakor je bila umetnost severnejših kultur, vendar je ta kultura rodila mnogo slik, ki predstavljajo ljudi pri različnih opravilih. Može so goii in imajo loke, večina ženskih figur pa je običena v halje. Na nekaterih slikah so tudi skupine, ki po vsej verjetnosti predstavljajo svecane piese moških z živalskimi maskami na glavi. Na teh slikah je narisana nadalje tudi navadna srnjad in divje govedo. Raziskovalci so opazili, da so slikarji na svojih podobah rad pačili človeške postave, dočim so živali pustili take, kakršne so. Človeški život je močno podaljšan in stisnjen, udje pa so nabuhli. Ta navada pa se je nehala, ko so v zadnjih slikah pričeli upodabljati človeške postave skoraj diagramatično. Tedaj so slike postale simboli.

Teme paleolitične dobe so se pričele počasi pogrezati in zarja novega časa je vstajala na obzorju. Pričela se je doba poljedelstva — neolitik.

Poglejmo si značilnega človeka mlajše kamene dobe — mostiščarja. Oblačil se je predvsem v kožo, toda tudi obleke iz lanu je že poznal. Ko se je pojavil bron, se je povečalo število igel in okraskov. Sicer so že preje poznali kovinske okraske, a ti so bili silno redki — bili so namreč z meteorskega železa. Neolitski mostiščar je posvečal mnogo pozornosti lasem: česal jih je v kopice in jih pretikal s koščeniimi, pozneje s kovinskimi iglami. Značilno za to dobo je, da niso našli niti realističnih rezbarij niti vrezanih podob niti slik. Iz tega sklepajo, da si niso krasili oblek, ali pa so jih krasili samo z našivi, pikami in črtami.

Odkar je imel neolitski človek lok, je poznal tudi instrumente s strunami. Razen tega je imel tudi glinaste bobne, preko katerih je napel kožo. Paleolitske, koščene piščali pa je deloma izpopolnil, deloma pa nadomestil s piščalmi iz trstja.

Iz redkega trdega kamnja, zlata in jantarja pa so izdelovali kipe, ki so se v marsičem razlikovali od paleolitskih kipov. Paleolitski — živi, prirodni in realistični, neolitski — skrivnostni, zabrisani, nedoumljivi. Skoro gotovo se je takrat bistveno izpremenil kult in postal bolj zamotan, ozir. so prišla druga ljudstva z drugačnim, temnejšim kultom. Slike iz paleolitika

ne kažejo niti sledu o kakem bogočastju, na takratnih risbah vidimo samo vsakdanje stvari iz lova, ki niso prav nič strahotne. V neolitiku pa so poleg zunanjih vzrokov učinkovale na človeka tudi sanje. Od časa do časa so se v njegovi glavi pomešale z vtisi budnega stanja in ga zmedle.

Neolitske ljudi je prešinjal strah pred nekim neznanim davnim starešinom, ki je postal njih plemenski bog in obsedla jih je misel, da si morajo z žrtvijo pridobiti njegovo naklonjenost. Imeli so navado, da so pohabili sami sebe in poznali so magični umor. Nedvomno je bil tudi paleolitski lovec krvoloč, bil je pretepaško bitje, toda ubijal je iz zunanjih razlogov. Neolitski človek pa je pod vplivom zmedenega mišljenja ubijal iz prepričanja, ubijal iz groznih, nam nerazumljivih razlogov, ubijal iz strahu na ukaz tistih, ki jih je ljubil.

Predstavimo si sedaj, da smo na kaki angleški planoti. Zamislimo si, da smo o kresu tri ali štiritisoč let pred zgodovinsko dobo v jutranjem mraku kje v kakem skalovju. Dani se in bakle ugašajo. Vidimo nejasne obrise procesije, ki prihaja skozi kamenite avenije, duhovniki so fantastično oblečeni v kožo in rogovje ter v strahotno poslikane maske. Poglavarji so v kožah, okrog vratu jim vise ovratnice iz zob, v rokah nosijo kopja in sekire, njih dolgi lasje so speti s koščeniimi iglami, žene so oblečene v lanene halje, velika množica kuštravih divjakov in golih otrok pa prodaja zijala. Zbrali so se iz mnogih oddaljenih krajev; pod avenijo so posejana njihova taborišča. Vse je svečano razpoloženo. Sredi te množice pa ponižno stopajo žrtve ter strmijo na žrtvenik, s katerega se dviga dim in na katerem jih čaka smrt — da bo žetev dobra in da bo pleme uspevalo.

V neolitiku so že poznali masažo in mumificirali so trupla. Tudi tetoviranje je bilo kaj razširjeno. Izredno značilen za to dobo pa je srečonosni simbol kljukasti križ. Kljukasti križ izvira torej iz mlajše kamene dobe.

II.

To so malo civilizirani narodi davne preteklosti. Za njimi so prišli visoko kulturni Egipčani, Babilonci, Perzijci in drugi, vse do današnjih prosvetiteljev človeštva — evropskih narodov. Na vseh straneh sveta ugašajo večerne zarje prirodnih kultur, vse omike zatonejo v preteklost, vsa nepokvarjena npravna ljudstva so obsojena ali na propad ali pa na evropeizacijo. Ena sama civilizacija vlada svet: arijska civilizacija in ta civilizacija ruši pred seboj vse ostale, namesto da bi jim pustila, da se svobodno razvijejo.

Kje je že velika civilizacija ptiča, kam je zatonila? Kje je krasna južnoameriška inkovska omika? Indijanski zrak, njegove barve, njegova drhtenja, njegova skupnost in posameznost, v njem je samo še ona prvobitna Amerika in ne

ta, zakrpana z nitmi zbadljivega nacionalizma, taka kot bi morala biti, taka kot jo je hotel Stvarnik, taka kot jo je obljudila Azija, taka kot jo je sanjal Bolivar... Njegov prirodni ritem, to je dihanje velikega Manitoua ali božanskega Khona, to je raznolikost suše in dežja, plima modrine in sivine, oseka delovanja in brezdelja, posledica učinka in vzroka.

Amerika je vsa pod znamenjem ptiča. Vse ameriške civilizacije so oboževale Sonce in častile to, kar se dviga k soncu: ptiča. Jajce je vladalo in deloma še vlada življenju, ker je — simbol rodovitnosti — preseglo celo prestol Inkov. Povsod sami ptiči: ljudje-ptiči, ki so narisani na posodah velikega Kimuja, vedeževalni ptiči, ki so odločali o usodah držav; ptiči, naslikani na krinkah tajnih družb Aymar; mehikanski ptiči iz zlata in srebra; krokarji iz poslikanega lesa v stari Kolumbiji; papagajske mumi-je, katerih ostre barve spe v temnih grobovih iz žgane opeke; ptiči pevci na starinskih žarah iz predpizarove dobe; krila prazgodovinskih vojščakov, katerih ostanki so operjeni Siouxi Fenimorja Cooperja.

Orel na zastavah zmagovalcev, orel Karla V., ki so se mu klanjali štiti perujskega podkralja; yankejski orel, ki z ostrimi kremplji raztrgava zvezde, mehikanski orel, zmagovalac kače, krokar čepeč na goli poejski lobanji in krokar na totemih iz Aljaske; kondor bogorodec, ki vsak večer odnaša Sonce na ramenih in ga vsako jutro zopet prinaša, kondor zmagovalac jaguarja, kondor bog Noči, kondor, ki so ga našli na najstarejšem prakolumbijskem spomeniku, na izklesanih vratih Tihuanakovega templja.

Pa ne samo ptič, tudi njegov simbol, pero... Peresa!

Peresa so bila v pravem smislu besede prvotna zamisel pri okrasju Inkov in so ostala skozi stoletja glavni indijanski lišp: toge brade postavljene okoli njihovih oltarjev, pahljača peresa okoli temena, ali perje zapičeno v gladke lase, veliki ceremonijalni plašči plemen ob Amazonki, okrašeni z rumenimi in rdečimi peresi; prav tako so bojna oblačila, znamenja nekdanje Inkove moči; podobne so operjene kape rodov ob Tihem oceanu, na Havajih in Avstraliji, ki sta jih poznala še Cook in Bougainville.

Peresa Irokezov, peresa Apačev, nojeva peresa nad glavo Inkovega Sonca... Ko so katoliški Španci oskrnili templje Inkov, so začudeni našli v njih velikanske zaloge perja. Celo drevesa so bila z njim okrašena. Najlepše obleke so bile iz peresa. Zastave inkovskih bataljonov so bile tkane iz perja in v bitkah so naskakovali sovražnika veliki ptiči, kajti operjeni vojščaki so v svojih lilastih in rožastih suknjah, ki jih še lahko vidimo na žarah iz pred Pizarrove dobe, korakali v boj pod vodstvom poveljnika, podobnega ptiču-muhi.

Od Vancouvra do Patagonije plešejo izvrševalci zadnjih obrednih ceremonij še vedno v ptičjih kostumih z rokami, razprostrtimi kot s krili. V puh oblečeni bolivijski plesalci posnemajo s svojim zvižanjem ljubavne plese fazanov. To je poslednji val velike ameriške omike Peresa, ki je obsegala vso Polinezijo, ves Veliki ocean in ki se je razprostirala vse do daljnih obal, okrašenih z nesrečnim perjem novokaledonskih bogov. Segala je daleč do divje Avstralije, nališpane s perjem, mejila je na Novo Gvinejo z rumeno in cinoblasto pernatostjo, razprostirala se je od Filipinov, kjer nosijo pernate klobuke, tja do Nove Irske, kjer tropske ptice posojujejo golemu človeku blesteče puščice svojih kril.

III.

Tudi tistih nekdanjih cvetočih češenj ni več. Ni več preprostega in enostavnega Japonca, ni več bornih postelj — kož na tleh — ni več sa-

njavih večerov v tokijskih cvetličnih parkih. In tudi ljubke, male Japonke ni več. Ni je več z gladkimi in črnimi lasmi in drobne postave, ode- te v svilen kimono in z majhnim sončnikom na rami.

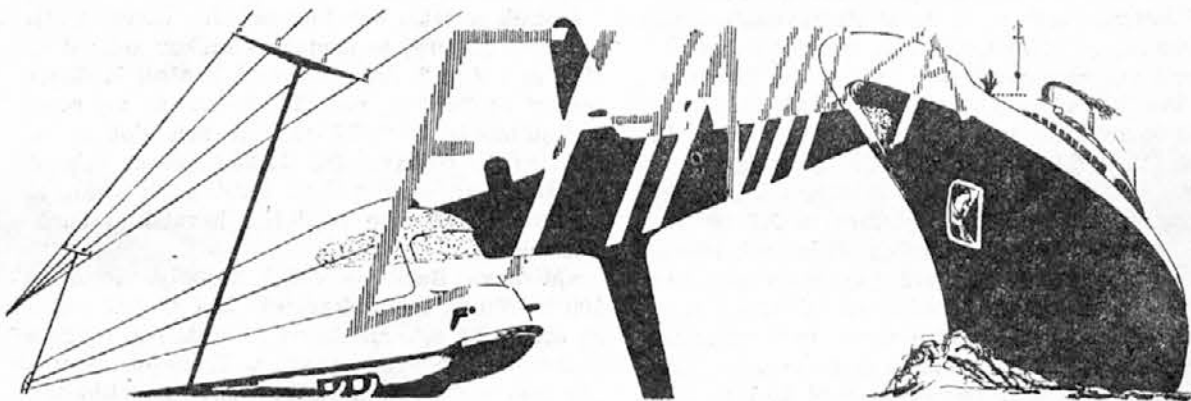
Nosila je lesene ali pa slamnate cokljice in zelo rada igrala na stare narodne instrumente. Obraz si je mazala z belo, ustnice pa z rdečo barvo, ko pa se je omožila si je počrnila svoje bele zobe in obrila obrvi. Še sedaj si pa nad glavo umetno spleta lase in zatika vanje glav- nike iz želvovine in se kiti z rdečimi in modri- mi trakovi.

Oblačile so se vse enako, od najbogatejše pa

do najrevnejše — v svilo. Edina razlika je bila v pahljačah. Bogate plemkinje so imele široke in okrašene z rdečimi, modrimi, zelenimi in ru- menimi metulji in drugimi okraski, revnejše so se pa hladile z ozkimi in enobarvnimi pahlja- čami.

Od tiste dobe pa so ostale Japonki kljub ev- ropeizaciji še mnoge stare lepe lastnosti. Naj bo priprosta, imenitnega rodu, bogata ali siromaš- na, vsaka se bo vedno najrajši kretala v ozkem krogu svoje domačnosti. Ljubezen japonske ma- tere do svojega otroka spada gotovo med naj- lepše.

(Nadaljevanje v prihodnji številki.)

Nekaj misli o britanski floti

(Nadaljevanje)

V zadnji številki »Naše volje« sem opisoval britanske oklopnice in krstaše. Naslednji tip, ki ga bom opisal, so nosači avionov. Ti igrajo v zadnjem času posebno vlogo. Njihovo glavno ofenzivno orožje so letala. Največje take ladje nosijo tudi po 70 letal na krovu.

Z letali posega nosač avionov aktivno v borbo. Sam se sicer drži v ozadju, letala pa vzlete in bombardirajo sovražne ladje z bombami in torpedi. Še več se pa uporabljajo ti nosači avio- nov kot premikajoče se baze za letala, ki vrše policijsko službo nad morji. V zadnjem času so pa nosači avionov večkrat tudi baze za bom- barderje, ki imajo namen leteti daleč v sovra-

cable in Indefatigable. Kakor vidimo, sama ju- naška imena.

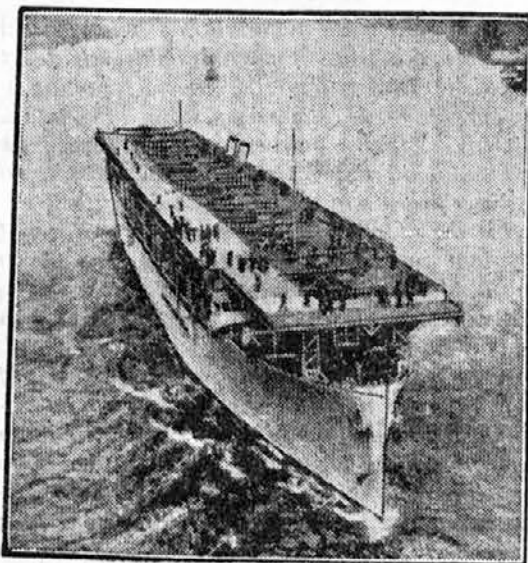
Od vseh tistih ladij, ki služijo že od začetka vojne, sta samo »Ark Royal« in »Hermes« zgrajena kot nosača avionov. Ostali so vsi pre- grajeni iz oklopnice in križark.

Zaradi svoje velikosti je nosač avionov zelo izpostavljen napadom iz zraka in torpedom. Mo- derna tehnika je pa dala modernim ladjam no- sačem avionov tipa Ark Royal zelo ojačeno za- ščito. Iz sedanje vojne je sigurno najbolj znan baš »Ark Royal«, radi... trditev, da je bil potopljen. To pa ni res, kajti še vedno plove po morjih kot najmodernejše plavajoče letališče na svetu. Na svoj krov lahko sprejme do 70 letal. Oborožen je s 16 protiletalskimi topovi kal. 11 $\frac{1}{2}$ cm in z več baterijami večcevni- h brzostrelnih pom-pom topov. O tem orožju pravijo Angleži, da je najčudovitejše protiletalsko oro- žje od vseh do sedaj narejenih. To je pravo gnezdo topov, največ jih je 8. Delujejo pa vsi kot eden. Vsaka izmed 8 cevi deluje avtomat- sko. Granate so polnjene z močnim eksplozivom in tehtajo po 1 kg. Municijska se uvaja v top na isti način kot v strojnice. Velika brzina, s ka- tero je mogoče streljati s temi topovi, omogoča, da se naredi v zraku zapora, skozi katero je praktično letalu nemogoče, ne da bi bilo po- škodovano.

Pred napadi z morja je zaščiten Ark Royal s tem, da razvije brzino preko 30 vozlov na uro in plove vedno z močnim spremstvom rušilcev.

Kako pa vzletajo in pristajajo letala na tako ladjo? Dolžina velikana je dovolj velika, da morejo letala pravilno pristati in odleteti. Lad- ja vozi s polno paro. Letalo dobi poleg svoje brzine še brzino ladje, ki ni majhna. Z lahkoto se vzdigne v zrak. Pri pristanku se godi isto. Če je letalo hidroplan, pristane seveda na mor- ju in z žerjavom ga potegnejo na krov. Za odlet imamo pa še posebno pripravo, katapult. To je nekaka skakalnica, s katere se požene letalo z veliko brzino v zrak. Vse se vrši s po- močjo stisnjenega zraka.

Ljubo.

nikovo v ozemlje in bi pri tem prekoračili svoj akcijski radij. Zato se vračajo na ladje, ki so že pripravljene, da jih oskrbe z novim go- rivom in po potrebi tudi z bombami. Bri- tanska vojna mornarica je imela v začet- ku vojne 7 nosačev avionov: Ark Royal, Cou- rageous, Glorious, Furious, Eagle, Hermes in Argus. V teku vojne sta bila potopljena dva, in sicer: Glorious in Courageous. To sta bila največja med njimi. Toda ta težka izguba bo kmalu nadoknadena. Grade namreč 6 novih nosačev avionov. Njihova imena so: Illustrious, Victorious, Formidable, Indomitable, Impl-

SPORT

Lahkoatletska sezona 1940

O letošnji sezoni ne moremo trditi, da bi bila vsaj tako aktivna kot lanska, ampak moramo skoraj zabeležiti nazadovanje, vsaj v nekaterih panogah. To pa radi nastalih nepravil: vojne in nesoglasja med posameznimi narodnimi forumi, pa tudi radi nesoglasja v forumih samih. V teh burnih časih so se le atleti zavedali svojih dolžnosti, so pridno trenirali, niso pa mogli dokazati svojih sposobnosti, ker jim ni bila dana prilika, ker ni bilo večjih tekmovanj. Med večjimi tekmovanji moremo omeniti le dvoboj Jugoslavije z Madžarsko B garnituro junija, Zagreba z Budimpeštanskim okrožjem v avgustu, Hrvatske s Slovaško septembra in XI. balkanske igre v Carigradu oktobra. Poleg teh tekmovanj bi moralo biti še drž. prvenstvo posameznikov in klubov in tradicionalni troboj mest. Do troboja pa ni prišlo deloma radi nesoglasij med Hrvati in Srbi, deloma radi sporov v SAZ, pa tudi radi tega, ker so se Srbi bali premoči Slovencev in oklevali s prireditvijo. Naši atleti so bili odlično pripravljeni in bi gotovo tretjič in dokončno osvojili dragoceni kraljevi pokal.

Danes hočemo poudariti le uspehe najvrednejših atletov v letošnjem letu.

Stepišnika moram gotovo omeniti na prvem mestu. S svojim metom 54.64 je prišel med pet najboljših na svetu v l. 1940., kar je pač največji uspeh jugoslovanskega sporta sploh. Da ta uspeh ni bil le slučajen, nam dokazujejo mnogi njegovi meti nad 50 m in zmaga v Carigradu.

Košir čimdalje bolj kaže svojo premoč na srednjih progah. Zmage na Balkanijadi nad Kotnikom in nad Gorškom so dovolj jasen dokaz. Da ni letos postavil novega rekorda na 1500 m, kar smo pričakovali, je krivo le to,

Nikogar ne tožim, zakaj potreba ni in ne maram, da bi trpeli ljudje zaradi moje pravice. Če nasitite mene, ni potreba, da bi bili drugi lačni. Tako se je zgodilo, kakor bom povedal: še otrok bi razsodil, kako bi ne razsodili vi, ki ste učeni in poznate postavol — Delal sem štirideset let na Betajnovi; ni tolko zemlje, da bi jo z dlanjo pokril, ne na polju ne na senožeti, kamor še ni bil kanil pot mojega čela. Tako sem delal štirideset let in Bog je obilno blagoslovil to moje delo. Pa je umrl stari Sitar, pa je prišel sin njegov negodnik, in je rekel, v prešerni pijanosti je rekel: Jernej, zdaj poveži culo in pojdi, zakaj, Jernej, zdaj sem jaz gospodar; zdaj si dodelal, zdaj si star in nadležen, ne maram te več; ni več kota zate v domu, ki si ga sam postavil in ga varoval vsega hudega, ni več zate kruha, ki si ga sam pridelal; le vzemi potno palico pa pojdi, kamor ti je pot! Tako je rekel; je razsodil sam zoper pravico in postavol, da je jablan tistega, ki jo je otresel, ne tistega, ki jo je zasadil. Jaz pa sem šel in se napotil iskati pravice, ki jo je Bog poslal na svet in ki je človeška sila ne more razdreti.

Jaz pa rečem, sodnik, da niste razsodili ne po človeški ne po božji pravici! Kaj je Bog

da ni imel pravega nasprotnika, niti na Balkanijadi, in je vedno zmagal le s svojim finishem, ki je prešel že skoro v pregovor. Košir bo gotovo nekoč še ime, ki bo pomenilo mnogo ne le v jugoslovanski atletiki, ampak tudi izven meja naše države.

Kotnik je letos kar fenomenalno začel »žreti« rekorde. Najprej je izenačil Gorškov rekord na 1500 m z 4:01,2, nato popravil letošnji Koširjev rekord na 3000 m, nato še svojega na tej progi v Budimpešti z 8:47,5 (kar je zelo dobro), na 5000 m je postavil čas 15:26,4, zopet rekord. Škoda, da ni sodeloval na balkanskih igrah, za kar je gotovo zelo hvaležen hrvatskim funkcionarjem...

»Mickey« Račić je daleč najboljši letos na 100 in 200 m, kar dokazujejo 22,7 in 10,8 (samo za desetinko sek. slabše od rekorda!) in njegova zmaga nad Stevanovićem v Zagrebu. Njegov neuspeh v Carigradu je pripisati le veliki tremi in njegovemu prvemu nastopu v modrem (takrat rdečem!) dresu.

Mavsar je postavil v Carigradu nov rekord v kopju (še 18 let star) s prvim metom — 64.24. Njegov met na otvoritvi Hermesovega stadiona 64,30 ne more biti priznan radi precej močnega vetra. Upajmo, da nam bo postregel še z mnogo presenečenji, časa ima še dovolj!

Pojavila se je pa na našem sportnem nebu nova zvezda, mladi **Gal** iz Osjeka, ki se boljše iz dneva v dan. To kaže njegov rezultat v troskoku 14,13.

Upajmo, da bo drugo leto mnogo plodnejše za našo lahko atletiko!

Prihodnjič pa kaj več o ostalih atletih in o njihovih uspehih v posameznih disciplinah!

—imp—

ukazal, da se zvali negodnik na posteljo, ki sem jo jaz postiljal in ravnal trdih štirideset let? Kaj je Bog zapovedal, da naj pogine v jarku Jernej, ko si je postavil lepo hišo in topel hram? Odprite bukve: ne znam brati, pa bi rad videl od daleč tiste črne besede, ki so tako naredile in zapovedale. Pokažite: tudi vezavo bi rad videl tistih bukev in črno obrezol! Ali je tam zapisano, povejte: delal si, s krvjo si gnojil, da je visoko pognala pšenica, da se je cedila trava od soka; zdaj pa, ko si star in nadložen, ko ni več krvi, da bi z njo gnojil, zdaj pojdi! Če je zapisano, povejte, da naj Jernej, kadar je napolnil shrambe in kašče, hodi od vasi do vasi, od hiše do hiše, v nadlego ljudem in psom, ter prosi vbogajme skorjo kruha? To mi povejte! In še mi razložite, kako da ravnam zdaj s svojim delom, kam bi z njim: v zemljo je zakopano, pač za klastro globoko — kako naj ga izkopljem? Kako naj ga povežem v culo, na ramo zadenem? Mojih štirideset let — kako naj jih spravim, kako zauživam na zapečku? Tukaj je cula; perilo je notri in prazniška obleka! Štirideset let — preštejte in premislite, koliko je to tednov in koliko ur! Moja pamet je počasna, stara; ne znam prešteti, ampak povejte mi, če je to samo toliko tednov in samo toliko dni, da je ta-

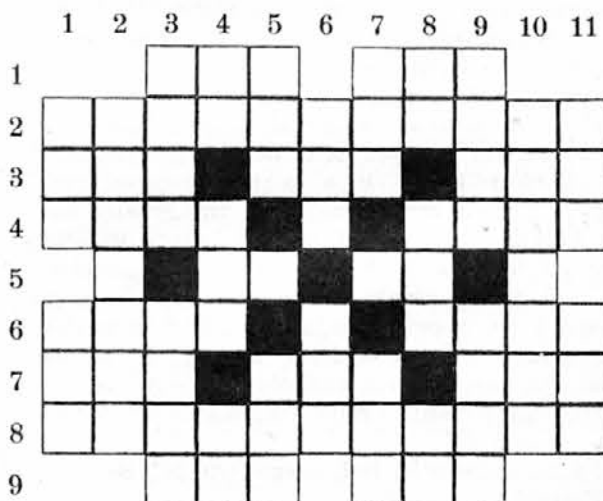
ka cula obilno plačilo? Prazniška obleka in platnena srajca pravično povračilo? Tako je, recite: obilno plačilo, pravično povračilo — pa bom verjel, da ste sodnik, kakor ga je Bog postavil!

I. Cankar: Hlapec Jernej in njegova pravica.

Križanka

Vodoravno:

1. 4. sklon množ. lat. zaimka — suženj. — 2. Zvezdoznanstvo. — 3. Evropska reka — industrijska rastlina — gorjača. — 4. Oblika glag. aro, as (lat) — soglasnik — turška gospa. — 5. Črka v abecedi — zaimek — kratica za gospod (angl.) — soglasnik. — 6. Riba — samoglasnik — azijska država. — 7. Žensko ime — Žuželka — Najmanjši del materije (brez zadnje črke). — 8. Veliki hrvatski politik. — 9. Turški plemič — glava družine.

Navpično:

1. Predplačilo — konjski tek. — 2. Častnik (tujka). — 3. Vulkan v Italiji — Ime za kristjane pod Turki. — 4. Grška črka (obratno) — orožje — inicijali starešine SSKJ. — 5. Riba — soglasnik — hopa. 6. Göl — domače ime za Izidor. — 7. Določena doba — soglasnik — kot 1. navpično. 8. Mera za elektricitet — Najvažnejša sestavina našega telesa — pritisk zraka (krat). — 9. Domača žival (v sklonu) — žensko ime. — 10. Vriskati. — 11. Zmaj v srbohrvaščini — ... ima svojo moč.

IZ UREDNIŠTVA

V 3. številki »Naše volje« je pomotoma priobčeno v naslovu »Basni« ime **Vukanović** mesto **Vukasović**. Istotako nam je tiskarski škrat zmešal vrstice v članku »Estetski čut neciviliziranih narodov nekdanj in danes«, kar v nadaljevanju popravljamo.

V letošnji božični številki bo objavljena nagradna križanka, pri kateri pa bodo mogli biti izžrebani samo tisti, ki bodo imeli plačano članarino vsaj za pol leta.

Zato pošiljamo danes vsem naročnikom položnice in prosimo one, ki še naročnine niso poravnali, da to store čim prej, ker jih bomo sicer morali črtati iz seznama naročnikov.

Dušica Rožamarija. Na pravi poti si. Pogumno naprej, pazi pa na ritem, ki je skoro najvažnejša sestavina pesmi. Pošlji še kaj, počasi bo že za tisk. »Spoznanje« nekoliko popravljeno priobčujemo. Poskusi s prozo; kot razvidim iz pesmic, bi tudi to šlo. Ne išči samo ljubezenskih motivov, temveč obrni pero v drugo smer, ki je sicer težja, pa za bralce hvaležnejša.